

Slovo k povzbuzení na pondělí 23. listopadu 2020, sv. Klimenta I.
Biblická čtení: Zj 14,1-3.4b-5; Ž 24; Lk 21,1-4

Milé sestry, milí bratři,

že Boží slovo, zejména Nového zákona, bychom měli chtít slyšet vždy celé, tedy nevybírat si, co budeme číst anebo poslouchat a co ne, co se nám zrovna líbí a co nikoli, je přeci jednou z nezákladnějších a nejdůležitějších zásad četby Písma svatého. To tvoří prostě celek a není možné si vybírat jen něco, jiné záměrně vynechávat. Vždyť nevíme, čím nás Bůh zrovna chce oslovit, povzbudit, utěšit anebo naopak napomenout či varovat. Není možné nějak předem a navíc podle našich vlastních porušených lidských kritérií si vybírat, čemu chceme naslouchat a co raději ignorovat.

V tomto ohledu nás může někdy uvést do rozpaků výběr biblických čtení při katolické mši svaté, kdy jsou často celé pasáže přeskakovány, některé verše vynechány anebo zkráceny, některé pasáže docela opomenuty. Samozřejmě, že to má i svůj dobrý důvod: Do mešních úryvků se nemůže vejít celé Písmo svaté, pokud čtení nemají být příliš dlouhá, proto opravdu nelze číst všechno, proto je třeba také vybírat, vynechávat a přeskakovat. To je v pořádku. Problematictější jsou ale různé záměrné vynechávky tematické, možná i ideové, cílené přeskakování anebo naopak vybírání jen některých míst z důvodu jejich obsahu. I za tím může být pochopitelně dobrá vůle a legitimní záměr zdůraznit právě ten či onen rozměr, i třeba s ohledem na charakter té či oné bohoslužby, na slavené svátky, anebo snaha neotevřít příliš mnoho témat najednou, a tak přespříliš nezatěžovat posluchače. Ale přesto tento způsob někdy, zdá se, může být přinejmenším na škodu...

S blížícím se koncem liturgického roku již druhým týdnem otevíráme knihu Zjevení svatého Jana. Několikátý den již čteme její ústřední, apokalyptickou část. Je sice jasné, že ve dvou týdnech nemůžeme při mši svaté přečíst celou Apokalypsu, přesto se na výběru úryvků možná až přespříliš odráží snaha vybrat tematicky jen některé, zejména ty pozitivní, útěšné, tedy především Janovy pohledy do otevřeného nebe. Snad z dobrého důvodu tak povzbudit, ukázat to krásné. Možná i ze strachu, aby Janova vidění odkrytých hrůz někoho příliš nepoděsila. V dnešním úryvku byl navíc dost nešťastně přeskočen jeden půlverš, první část verše čtvrtého. Jako bychom se měli bát slov, že těmi blaženými zpěváky před trůnem Beránkovým jsou dle Janova vidění panici.

V obojím případě – v případě přeskočení téměř všech vidění pohrom v těchto dvou týdnech a i v dnešním případě přeskočení několika pouhých slov – je to ovšem škoda, neboť obojí ochuzuje možnosti pochopení biblických textů, a tím pádem i možnosti nechání se oslovit Božím slovem v celé jeho šíři. A tak zkusme – možná poněkud paradoxně – dnes zaměřit svou pozornost právě na tyto vynechávky...

Kontext vidění odkrytých hrůz je pro apokalyptická vidění otevřeného nebe totiž velmi důležitý, má dokonce zásadní význam. Jedním z hlavních poselství Apokalypsy, která vznikla na začátku krutého pronásledování křesťanů v římském impériu, je totiž zjevení základní pravdy, že právě v dobách všemožné tísně, bolesti a nebezpečí nám Kristus Beránek zůstává stále blízko, dokonce nejbliže, protože právě v těchto chvílích se našemu duchovnímu zraku nejnanežněji otevírá nebe, Boží útěcha plná naděje, sama Boží blízkost. Bez kontextu všech těch pohrom – pečeti, misek, polnic, lisu Božího hněvu, boje šelmy a podobně – to ovšem poněkud zaniká.

A navíc vynecháním pohrom nejsme schopni zaslechnout napětí a varování, pro Apokalypsu také tak příznačné. Napětí mezi viděním hrůz a viděním nebe. Varování, abychom se nenechali ani v největších hrůzách svést, abychom zůstali věrní Kristu a dobru, k čemuž nám právě uprostřed zkoušek má pomoci Janův pohled do nebe, kde s Beránkem jsou jeho zástupy jeho věrných.

A tím se také dostáváme k dnes vynechané první polovině verše čtvrtého. V ní totiž zazněla charakteristika následovníků Beránka, kamkoli jde: «to jsou ti, kdo neporušili svou čistotu se ženami a zůstali panici». Necháme-li stranou, že i chvála tělesného panenství a panictví k Božimu zjevení prostě také patří a že to jsou leckdy hříchy tělesné nečistoty, které dokáží člověku zcela zamotat hlavu i život, tak Janovo vidění paniců má v sobě především obrovský potenciál alegorického výkladu, který nám všem ukazuje, jakými bychom měli všichni být, chceme-li jednou také zpívat chvalo zpěv v nebi.

Smilstvo a cizoložství, krom svého tělesného rozměru, jsou přeci v Božím zjevení výrazným obrazem modloslužby: Smilník či cizoložník je ten, který se oddá jinému bohu než Hospodinu, než Pánu Ježíšovi. Ať už jde o jednotlivce, lidskou duši anebo část Izraele či církve. Panici či pannami (v řečtině *parthenos* v mužském či ženském rodě, podobně *virgo* v latině) jsou naproti tomu ti, kteří zůstávají od jiných bohů neposkvrnění, nesvedení. Beránkovi panici se nenechali «druhou šelmou» svést k modloslužbě, k adoraci «šelmy první» (o obou šelmách – zvrácené moci v podobě první a jejím nástroji v podobě druhé šelmy – byla řeč v předchozích vynechaných viděních), nýbrž zůstali Beránkovi věrní.

Může být i řada dalších alegorických výkladů oněch paniců, například ten, že mohou být také obrazem Božích bojovníků, kteří obstáli v duchovním boji proti ďáblu. V biblickém vnímání se od bojovníků za Boží věc totiž vyžadovala aspoň dočasná sexuální abstinence, podobně od starozákonních kněží konajících svou službu v chrámu. Pod Beránkovými panici si tak můžeme představit ty, kteří s Boží pomocí zvítězili nad svody a pokušeními, a to různými zbraněmi duchovního boje. Vždyť taková představa křesťana jako „vojáka Kristova“ (*miles Christi*) také patří do křesťanské tradice.

Ať už je to tak či onak, dnešní vidění nebe nás tak chce především povzbudit, abychom zvlášť v dobách tísně a nebezpečí se co nejčastěji podívali vzhůru, do nebe, k Bohu, nechali se potěšit Beránkovou blízkostí a povzbudit v následování Beránka, kamkoli jde, kamkoli nás volá, abychom se nenechali z cesty dobra svést. Něco takového krásně vyslovil i svatý Pavel ve svém listu Koloským: «Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem. Zemřeli jste a váš život je skryt spolu s Kristem v Bohu. Ale až se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se s ním ukážete ve slávě».

A na závěr snad ještě aspoň nepatrná poznámka k dnešnímu úryvku evangelijnímu. Situace, o které svědčí, se odehrává již po Kristově vjezdu do Jeruzaléma, v posledních dnech jeho veřejného působení, těsně před velikonočními svátky. Proto má tato událost možná zvláštní váhu.

Pán Ježíš chválí dar chudé vdovy, o které říká «tato chudá vdova dala víc než všichni ostatní, ti všichni totiž dali darem něco ze svého nadbytku, ona však ze svého nedostatku dala všechno, co měla na živobytí». Protože dala dvě drobné mince, mohla dát totiž třeba jen jednu a druhou si ponechat.

Kéž by nás tato scéna opravdu oslovila, ostatně proto ji evangelista Lukáš zaznamenal. A i když třeba z různých důvodů nedokážeme Bohu dát zatím všechno, co jsme, nedokážeme vše ještě podřídit ve svém životě Pánu Ježíšovi, tak kéž je dnešní evangelium pro nás aspoň vybídkou k opravdové štědrosti, k opravdovému rozdávání potřebným. Štědrosti je totiž vždy potřeba, v dobách těžkých určitě ještě více...